

MOLOKAI

Leesexemplaar

© 2021, Guy Didelez en Pelckmans Uitgevers nv
pelckmans.be
Brasschaatsteenweg 308, 2920 Kalmthout, België

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden veeveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt, op welke wijze ook, zonder de uitdrukkelijke voorafgaande en schriftelijke toestemming van de uitgever, behalve in geval van wettelijke uitzondering. Informatie over kopieerrechten en de wetgeving met betrekking tot de reproductie vindt u op www.reprobel.be.

All rights reserved. No part of this book may be reproduced, stored or made public by any means whatsoever, whether electronic or mechanical, without prior permission in writing from the publisher.

Damiaanactie wil iedere mens in zijn of haar waarde laten. We willen mensen met lepra dan ook op geen enkele manier herleiden tot 'een patiënt' of hen denigreren met de gebruikte taal in dit boek. We willen hen empoweren en elke persoon portretteren als de mens die hij of zij is. Damiaanactie neemt afstand van termen zoals 'melaatse' of 'lepralijder', gezien hun negatieve connotatie. Wanneer dergelijk taalgebruik in deze publicatie toch aan bod komt, is het van belang dit te interpreteren in de context en tijdgeest van dit fictionele verhaal, en vertegenwoordigt dit geen waardeoordeel of mening van de makers ervan, of van Damiaanactie.

Omslagontwerp: Peer De Maeyer
Omslagbeeld: © Dominic Piperata
Vormgeving: Peer De Maeyer
D/2021/7104/38
ISBN 978 94 6383 313 4
NUR 284

pelckmans.be
www.guydidelez.be

 facebook.com/pelckmans.be
 twitter.com/Pelckmans_be
 instagram.com/pelckmans.be

G U Y D I D E L E Z

MOLOKAI

De tocht van Beeldschoon en Lieweling

P E L C K M A N S

I

Ik schatte hem zo'n jaar of twee ouder dan mezelf. Zestien, zeventien misschien. Geen man, maar ook geen jongen meer, en dat maakte hem juist zo aantrekkelijk. Net als de meeste kerels van zijn leeftijd was hij slank en pezig. Maar het grote verschil met al die anderen lag in zijn ogen. Zodra hij naar me keek, leek hij dingen te zien die niemand anders ooit eerder had opgemerkt. Hij zei het me ook. 'Ik hou van het fronsje in je voorhoofd, als je me aandachtig aankijkt. Alsof er een piepklein vogeltje een pootafdruk in je vel heeft achtergelaten'. Daarop lachte hij me zo ontwapenend en lief toe dat ik helemaal week werd.

Toen ik hem zei dat hij een charmeur was, maar dat ik dat eigenlijk niet zo erg vond, kwam hij glimlachend naast me zitten. Ik lag plat op mijn rug in een wei vol witte bloemen. Hij boog zich over mij en fluisterde mijn naam. 'Kanani!' Tegelijk voelde ik zijn rechterwijsvinger zacht op mijn mond. Ik tuitte mijn lippen en hij herhaalde mijn naam. 'Kanani!'

Maar dan – dat was raar – zei hij plots 'Leilani'. Leilani was de naam van mijn zusje. Zij was acht jaar en haar

naam betekende 'Hemelse bloem'. Ik begreep niet waarom die mooie jongen plots háár naam noemde en keek hem verward aan. Hoewel ik zijn lippen niet zag bewegen, herhaalde hij haar naam. 'Leilani' en dan: 'Ssst ... Niet bang zijn ...'

Niet-begrijpend deed ik mijn ogen open. Weg knappe jongen! In plaats daarvan zag ik papa die als een donkere schaduw op zijn knieën voor me zat. Hij boog zich diep over mij en mijn zusje dat naast me sliep. Hoewel ik hem maar heel vaag kon onderscheiden, voelde ik zijn bezorgdheid. 'Je mag vooral niet luid praten!' fluisterde hij. 'En je moet je zo snel mogelijk verstoppen! Buiten!'

Onmiddellijk ging ik rechtop zitten op de dunne matras waarop Leilani en ik elke nacht sliepen. Nu pas zag ik dat mama ook in de kamer was. Ze stond achter papa en zei geen woord. Ik kon haar gelaatsuitdrukking niet onderscheiden. Ik voelde intuïtief aan dat er iets ergs aan de hand was. Waarom kwamen papa en mama me anders midden in de nacht vragen om me buiten te verstoppen?

Op dat moment hoorde ik Lono, onze hond, hard blaffen. Een andere hond gromde met een zwaar keelgeluid terug. Dat was vast niet de hond uit het hutje naast ons. Dat was nog een puppy; die kon onmogelijk zo'n zwaar geluid produceren. Meteen begon er me iets te dagen: zouden er leprajagers naar mij op zoek zijn? In het dorp had ik er al over horen vertellen. Ze hadden het dan over

mannen met geweren en speurhonden die soms ook 's nachts langs de dorpen gingen om iedereen die aan lepra leed mee te nemen.

Ik was een mogelijke prooi. Enkele weken geleden waren er, ongeveer gelijktijdig met wat mijn 9-jarige buurjongen overkwam, rare vlekken op mijn wangen, armen en benen verschenen. Ze deden geen pijn, ze jeukten niet en waren gevoelloos. Ze verdwenen soms om kort daarna op een andere plaats weer op te duiken. Van mijn rechter- op mijn linkerarm en van mijn buik op mijn rug. Ik vond het raar en had er geen enkele verklaring voor. Hoe konden die vlekken zomaar uit het niets ontstaan, weer verdwijnen en ergens anders weer opduiken? En waarom had mijn buurjongen er plots ook last van?

Mama en papa waren er duidelijk niet gerust in. Haast elke avond controleerden ze of de vlekken groter werden. Dat was soms het geval. Al bij al kwamen er ook meer vlekken dan er verdwenen. Tijdens die controles prikte papa af en toe ook met een puntig stokje in mijn voet. Hij leek altijd opgelucht, als ik hem zei dat het pijn deed.

Toen ik op een dag water bij de bron ging halen, waren er twee oudere vrouwen die de geelachtige vlekken op mijn armen zagen. Ze vertelden me dat lepra op die manier begon. Ze voorspelden dat de ziekte alleen maar erger zou worden. Een derde vrouw, die het gesprek had opgevangen, vond dat ik maar beter meteen naar het melaatseneiland gevoerd kon worden, ver van alle andere mensen vandaan. Zo zou de ziekte zich hopelijk niet

verder verspreiden. Wie weet, had een van die vrouwen mijn naam wel doorgegeven aan de politie of aan de leprajagers? Die laatsten hadden een mooie fooi over voor iedereen die hun de naam en het adres van een slachtoffer bezorgde.

Papa was inmiddels weer opgestaan. Hij grabbelde mijn kleren van de grond en draaide zich om. In het licht van de maan, dat door het kleine raam van onze hut naar binnen viel, kon ik zijn gezicht nu wat duidelijker zien. Met een koortsige blik in zijn ogen keek hij me aan. 'Kom mee. Snel!' Tot mijn verbazing gehoorzaamde Leilani nog vlugger dan ik. Haar blote beentjes stonden al naast de matras. 'Jij niet, schatje', fluisterde papa. 'Kruip maar mooi je nestje weer in!' Terwijl Leilani gehoorzaamde, ging ik op mijn beurt in mijn nachthemd naast de matras staan. Verward keek ik naar de kleren die papa vasthad. Moest ik die meteen aandoen? Het leek alsof hij mijn gedachten kon raden. Hij schudde het hoofd. 'Straks!' zei hij gejaagd. 'We moeten hier eerst buiten. Maar ik wil niet dat ze je kleren hier op de grond vinden. Dan weten ze dat je halsoverkop gaan lopen bent. Ik maak hen wijs dat je bij tante Kalia overnacht.'

Ik begreep wat hij bedoelde. Papa's zus woonde in een ander dorp, wel vijftien kilometer verder. Als de premiejagers me daar gingen zoeken, had ik tijd genoeg om me in veiligheid te brengen. Malo, de man met wie tante Kalia een hele tijd had samengewoond, was ongeveer een jaar geleden door premiejagers opgepakt. Ze hadden hem zomaar van zijn veld geplukt en hem naar

Honolulu weggevoerd, waar hij eerst verder onderzocht was. Blijkbaar waren ze op dat moment nog niet zeker of het al dan niet om melaatsheid ging. Nadien was hij naar het melaatseneiland overgebracht.

Tante Kalia had nooit meer iets van hem gehoord. Hoe kon dat ook? Ze konden allebei niet schrijven of lezen. Sinds zijn vertrek waren er heel wat andere mannen in haar leven geweest. Zo ging dat meestal in de dorpen op het platteland. Het leven ging verder. Je kon verdriet hebben, maar het had geen zin om je hele dagen op te sluiten en je moest overleven. Dus gingen vrouwen, en ook mannen, meestal snel op zoek naar een ander lichaam dat troost en warmte kon bieden. Soms vroeg ik me af hoe ze dat konden. Zelf zou me dat niet lukken. Diep in mijn hart wist ik heel zeker dat ik aan één man genoeg zou hebben, zolang het maar de ware was. Misschien had ik dat aan mama en papa te danken. In tegenstelling tot de meeste andere Hawaïanen hadden zij geen behoefte aan avontuurtjes.

Papa sjokte door het hutje. Ik stommelde hem achterna. Hij trok de deur voorzichtig open en bleef stokstijf staan. Ik probeerde over zijn schouder naar buiten te kijken. Ik hoorde kreten in de stilte van de nacht. In het maanlicht merkte ik hoe Oke, mijn buurjongen, door twee mannen naar buiten werd gesleurd. Hij gilte en spartelde zo hard hij kon en probeerde zich uit hun greep te bevrijden. Maar de mannen waren natuurlijk veel sterker en hielden hem stevig vast. Oke's moeder kwam achter de mannen aan het hutje uitgelopen. Ze huilde en

smeekte hen haar zoon vrij te laten en hem bij haar te laten. ‘Ik zal hem verplegen als geen ander’, jammerde ze. ‘De ziekte zal in mijn huis geen enkele kans krijgen ...’

Maar de mannen waren niet te vermurwen. Ze antwoordden dat ze alleen deden wat hun was opgedragen. Als ze de jongen hier lieten, kon de ziekte zich verder verspreiden. Straks was het hele dorp besmet. Was dat wat ze wilde?

Ik zag dat Oke’s vader al buiten de hut stond. Hij droeg enkel een korte broek die hij met een touw rond zijn middel had vastgeknoopt. Het viel me andermaal op hoe imposant onze buurman wel was. Eén brok spieren. Als hij zich op de ontvoerders van zijn zoon zou storten, zou het vast hun beste dag niet zijn. Maar Oke’s vader deed het niet. Hij keek met een bittere trek om zijn mond toe hoe ze zijn jongen naar een ossenkar sleurden die wat verderop stond. Daar zaten twee schaduwen op hun lotgenoot te wachten. Misschien waren ze wel vastgebonden. Ze deden in elk geval geen pogingen om te ontsnappen.

Zodra de twee mannen met de tegenspartelende Oke een paar meter voorbij onze hut waren, draaide papa zijn hoofd even om. ‘Nu!’ fluisterde hij en ik kon zijn adem op mijn gezicht voelen. Hij duwde de deur voorzichtig open en spong geruisloos naar buiten om achter de rug van de mannen om een veilige schuilplaats voor mij te zoeken. Ik volgde zijn voorbeeld.

Het volgende ogenblik stonden we echter oog in oog met een derde man die zich gedeeltelijk achter een dikke boom schuilhield en onzichtbaar was vanuit de deuropening. Hij had een dunne baard en een grimmig gezicht en hij droeg een geweer in zijn handen. Wellicht was hij de reden waarom Oke's vader zich niet op de twee andere ellendelingen had gestort. Zodra de man ons zag, loste hij een waarschuwingsschot. Alsof hij een ster uit de lucht wilde schieten. 'Hier blijven!' riep hij zo hard hij kon.

Meteen kwam Lono beschermend naast me staan. Het dier voelde intuïtief dat er wat mis was en wilde zijn baasje – zijn *mea nona* – beschermen.

Even twijfelde ik. Wat zou de man tegenover me doen, als ik niet gehoorzaamde en er toch halsoverkop vandoor ging, de duisternis in? Zou hij me laf in de rug schieten? En als hij dat deed, zou dat dan minder erg zijn dan wat er mij op het lepra-eiland te wachten stond? Was dat niet erger dan te sterven door een kogel?

Maar dan dacht ik aan papa en mama en aan Leilani die inmiddels bang naast mama in de deuropening was komen kijken wat er gebeurde. Misschien deden die premiejagers hun iets aan? Het kon. Er deden veel gruwelijke verhalen de ronde over de meedogenloosheid van de mannen die nooit last leken te hebben van hun geweten en die hun job enkel uitvoerden omdat ze per weggebrachte melaatse een mooie beloning kregen. Die kerels deinsden voor niets terug, werd overal verteld. En

het ergste was dat niemand hen een strobreed in de weg legde. Zij hadden de wet achter zich ...

Dus stak ik mijn handen in de lucht en bleef staan. Ik gunde hun het plezier niet van tegen te spartelen, zodat ze me op mijn tocht van ons hutje naar de kar ook nog eens konden bepotelen. Maar zo had mijn moeder het niet begrepen. Ze stormde ons hutje uit en gooide zich voor de man die het geweer vasthad op de knieën. Ze hield haar handen samengevouwen zoals een pater het ook mij op school geleerd had. 'Zeg het me!' smeekte ze. 'Zeg het me! Hoeveel moet je hebben om mijn dochter hier te laten. Ik betaal jullie het dubbele van wat jullie krijgen.'

Het dubbele ... Hoe ze dat wilde doen, was me totaal onduidelijk. Mijn ouders hadden niets op overschot. We aten elke dag pap van geplette taroknollen en we woonden in een piepklein hutje. Papa werkte de hele dag op het veld zonder dat het hem veel opbracht. Wellicht hoopten mijn vader en moeder stiekem dat ik snel een man zou zoeken om te gaan samenwonen. Dat scheelde allicht een boel aan kosten ... En nu wilde mama plots een hele hoop centen tevoorschijn toveren om mij bij haar te kunnen houden? Dat lukte haar nooit!

Maar ze zou nooit het tegendeel kunnen bewijzen. De mannen op de kar hadden Oke inmiddels vastgebonden. Een van hen bleef op de kar om te controleren of mijn buurjongen daar toch zeker geen stommiteiten wilde

uithalen. De andere, hij droeg een grote hoed, kwam tot bij ons gestapt. 'Is dat er ook één?' vroeg hij bars.

'Ik denk het', antwoordde de man met het geweer. 'Waarom wou ze anders in het midden van de nacht zo plots ervandoor gaan?'

Het gezicht onder de hoed knikte. 'Hoe heet je?'

'Kanani', antwoordde ik.

'Kanani?' antwoordde de kerel spottend en hij keek zijn metgezel grijnzend aan. 'En ben je *kanani*?'

Hij kwam wat dichterbij en bekeek me van onder de rand van zijn hoed indringend van kop tot teen, waarbij zijn ogen opvallend lang op de zwellingen onder mijn nachtkleed bleven rusten. Kanani was een woord uit onze taal. Het betekende 'beeldschoon'. Mijn ouders hadden me zo genoemd omdat ze me een beeldschoon baby'tje vonden. De man met het geweer kwam nu ook wat dichterbij en bekeek me op zijn beurt onderzoekend.

'Ze mag er inderdaad best zijn!' vond hij en hij glimlachte vettig. Hij ging met zijn hand naar zijn broekzak en haalde er een verfrommeld papier uit. Hij vouwde het open en ik zag hoe daarop een aantal namen onder elkaar geschreven waren. In het licht van de maan begon hij ze een voor een te lezen.

'Inderdaad', concludeerde hij. 'Je staat op de lijst. Je moet mee. Jammer. Als je lepra hebt, zul je niet lang meer *kanani* blijven ...'

‘Dit moet een vergissing zijn!’ bemoeide papa zich nu in het gesprek. ‘Ze heeft geen lepra. Er zullen echt nog wel andere meisjes met dezelfde naam zijn ...’

De man frommelde de lijst weer samen en moffelde hem in zijn broekzak. Zijn kompaan kwam nu nog wat dicht-ter naar me toe en keek me opnieuw aandachtig in het gezicht. Alsof hij daar de eerste sporen van wonden en gezwellen hoopte te zien die typisch waren voor de ziekte. Maar zover was ik nog niet. Als ik de ziekte al had, was ze nog in een beginstadium.

‘Je handen!’ beval hij dan. Ik toonde ze hem probleemloos. Ik was heel trots op mijn handen en vingers. Hoewel ik papa de laatste maanden meer en meer op het veld hielp, waren ze nog altijd even fijn en welgevormd. ‘Je armen!’ hield hij vol. Hij keek kritisch naar de lange mouwen van mijn nachthemd.

‘Optrekken!’ blafte hij en zijn stem deed me wat denken aan het grommen van de speurhond die dreigend bij ons hutje rondliep. Omdat ik nog altijd hoopte de dans te ontspringen, toonde ik hem mijn rechterarm. Raar was dat: hoewel er eerder meer vlekken te zien waren, waren ze nu grotendeels verdwenen. Enkel hoog op mijn bovenarm stonden er nog enkele. Maar zo hoog trok ik die mouw natuurlijk niet op. Jammer genoeg liet de man zich niet vangen. ‘Linkerarm!’ snauwde hij. Ik kon nu alleen maar bidden dat er net een wolk voor de maan zou schuiven die de vlekken onzichtbaar maakte. Maar zoiets gebeurde alleen in sprookjes en wonderen. Zodra